

VO-HO netwerken leren landelijk van elkaar

Misschien kent u ze als Bètasteunpunten, Pre-University Colleges of VO-HO netwerken. Sinds enkele jaren zijn deze samenwerkingsverbanden vervlochten tot tien regionale VO-HO netwerken.

DOOR MIRANDA OVERBEEK

Circa 365 havo/vwo-scholen, 12 universiteiten en 18 hogescholen werken in deze netwerken gezamenlijk aan nog betere kwaliteit voor het voortgezet onderwijs. De netwerken richten zich op een verbeterde aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs (VO en HO), vakvernieuwingen en professionele ontwikkeling van docenten. De focus ligt veelal op bèta en techniek, maar diverse regio's verkennen ook een verbreding naar alfa en gamma.

De netwerken ontwikkelen zich continu en willen de kwaliteit hoog houden. Daarom wisselen de VO-HO netwerken periodiek, zowel regionaal als landelijk, ervaringen met elkaar uit. In 2016 is een nieuwe manier van uitwisseling opgezet en uitgevoerd: een peer review systeem. Doel is om als VO-HO netwerken van elkaar te leren, om zo steeds betere kwaliteit te kunnen bieden aan havo/vwo-scholen.

Peer review

Het peer review traject bestaat uit brede gesprekken waaraan steeds drie of vier netwerken deelnemen. In dit eerste jaar van peer reviews is er voorafgaand aan deze gesprekken een enquête uitgezet onder docenten en schoolleiders om hun mening en behoeften m.b.t. de VO-HO netwerken te peilen, en stuurden de netwerken een schriftelijke voorbereiding in. Deze bevatte leervragen en *good practices* die zij in het gesprek wilden delen en bespreken.

Uitkomsten enquête onder scholen

De enquête is ingevuld door 161 respondenten. Dit waren voornamelijk docenten en schoolleiders, waarvan er 152 gebruik

maken van een VO-HO netwerk. Hiervan geeft de helft aan dat ze drie keer of meer per jaar deelnemen aan activiteiten van hun netwerk, een kwart doet dat twee keer per jaar en een kwart neemt één keer of minder per jaar deel. Het grootste gedeelte van de respondenten neemt deel aan een VO-HO netwerk vanwege de activiteiten rondom hun professionele ontwikkeling en de uitwisselingsmogelijkheden met collega's van andere scholen, op de voet gevolgd door activiteiten voor leerlingen.

Tabel 1: Top tien leerlingenactiviteiten waar behoefte aan is volgens enquêterespondenten

1	Naar school toe komen of activiteiten via internet (14x)
2	Het huidige aanbod voldoet (12x)
3	Excursies/rondleidingen bij bedrijven of universiteiten/instellingen (10x)
4	Practica aanbieden (die op school niet gedaan kunnen worden) (10x)
5	Ondersteuning bij Profielwerkstukken en PO's (9x)
6.	Activiteiten voor havo-leerlingen (8x)
7	Masterclasses op universiteit (7x)
8	Activiteiten/verdieping voor excellente leerlingen (7x)
9	Oriëntatie op bèta in onderbouw / hulp bij profielkeuze (6x)
10	Colleges (4x)

Tabel 2: Top tien docentenactiviteiten waar behoefte aan is volgens enquêterespondenten

1	Bijscholing (29x), bv. vakinhoudelijk of over actuele onderwerpen/ontwikkelingen
2	Het huidige aanbod voldoet (20x)
3	Uitwisseling (16x), bv. van materiaal en aanpakken
4	DocentOntwikkelTeams (DOTs) en Professionele Leer-Gemeenschappen (PLG's) (14x)
5	Contact met HBO/WO (11x), bv. welke vakinhoud komt aan de orde bij verschillende studies
6	Cursussen/workshops/masterclasses (10x)
7	Activiteiten rondom nieuwe examenprogramma's (9x)
8	Conferenties (8x)
9	Geen (7x)
10	Lezingen (5x)

Uit de enquête bleek dat men over het algemeen positief is over het samenwerking binnen de netwerken. Op de vraag aan welke bestaande of nieuwe leerlingen- en docentenactiviteiten behoefte is, noemen de respondenten activiteiten die veelal al door de VO-HO netwerken aangeboden worden (zie tabellen 1 en 2). Een groot deel van de respondenten geeft daarbij aan dat het huidige aanbod voldoet.

Hogere opkomst bij activiteiten

Een veel door de netwerken geformuleerde leervraag, die tevens als verbeterpunt in de enquête genoemd werd, was: 'Hoe zorg je ervoor dat docenten gemotiveerd en gefaciliteerd worden om deel te nemen aan professionaliseringsactiviteiten?' Er werden in de peer review gesprekken drie factoren benoemd die vooral van belang zijn voor deelname van docenten:

- Schoolleiders: het schoolprogramma blijven ontwikkelen en docenten faciliteren om deel te nemen aan activiteiten.
- De wensen van docenten: docenten bij de programmering expliciet centraal stellen. Ook coördinerende posities in het netwerk waar mogelijk door docenten laten vervullen.
- De leerlingen: als leerlingen interessante dingen op de universiteit hebben geleerd die op school nog niet bekend zijn (bijvoorbeeld op het gebied van actueel wetenschappelijk onderzoek), kan dit docenten stimuleren tot het volgen van bijscholing.

Contacten met scholen verder uitbouwen

In de peer reviews, evenals in de enquête, bleek een andere behoefte om contacten met scholen nog verder uit te bouwen. In die behoefte kan worden voorzien door bijvoorbeeld scholen verschillende intensiteitsniveaus te bieden om in een netwerk te participeren, per school een bèta-coördinator aan te stellen en scholen te laten participeren in de stuurgroep van het VO-HO netwerk. In veel netwerken gebeurt dit overigens al.

Peer review systeem werkt goed

De deelnemers aan de peer reviews wisselden ook over allerlei andere onderwerpen met elkaar van gedachten, zoals bedrijfsleven, kwaliteitsbewaking, havo talentontwikkeling en verduurzaming. Vrijwel alle deelnemers gaven aan dat de bijeenkomsten (heel)

Tabel 3: Top tien positieve punten van VO-HO netwerken volgens enquêterespondenten

1	Contact/samenwerken met collega's (van andere scholen)/netwerken (57x)
2	Goed/interessant/inspirerend aanbod (49x), voor docenten en/of leerlingen
3	Uitwisseling/kennisdeling (30x)
4	Goede/interessante na-/bijscholing (21x)
5	Goed georganiseerd (15x)
6	Dichtbij/in de regio (12x)
7	Op de hoogte blijven van/betrokken raken bij nieuwe ontwikkelingen (11x)
8	Eigen kennis verdiepen/vergroten (10x)
9	Contact/sterke verbinding met vervolgonderwijs (8x)
10	Samen lesmateriaal ontwikkelen/aanpassen/actualiseren (6x)

nuttig waren en een grote meerderheid vond de bijeenkomsten (heel) leerzaam.

In deze eerste uitvoering van het peer review traject namen de HO-instellingen deel aan de gesprekken en namen scholen vooral indirect deel via de enquête. Verschillende gespreksdeelnemers gaven aan dat het fijn zou zijn als er ook docenten en/of schoolleiders van VO-scholen deel zouden nemen aan de gesprekken. Scholen zullen daarom niet alleen in de netwerken een (grotere) rol gaan/blijven spelen, maar vanaf 2018 ook in het peer review traject. ●

► **Miranda Overbeek werkt voor SLO, Platform Bètatechniek.**

Kijk voor meer informatie over de VO-HO netwerken op: www.vohonetwerken.nl

De regionale VO-HO netwerken bieden een breed palet aan activiteiten voor leerlingen, docenten, technisch onderwijs assistenten (TOA's) en schoolleiders. Om goed aan te sluiten bij de behoeften van scholen, worden docenten en schoolleiders van partnerscholen nauw betrokken bij het samenstellen van het activiteitenaanbod. Elk netwerk legt eigen accenten, afgestemd op de behoeften van de regio.

Voorbeelden van activiteiten voor docenten zijn DocentOntwikkelTeams (DOTs), professionele leergemeenschappen (PLGs), cursussen en conferenties. Hierbij staan vakinhoud en -didactiek centraal. Voor leerlingen zijn er bijvoorbeeld excellentietrajecten, profielwerkstukbegeleiding, masterclasses en webklassen.

Er zijn in Nederland tien regionale VO-HO netwerken: Amsterdam, Arnhem-Nijmegen, Brabant, Leiden, Limburg, Noord, Oost, Utrecht, Wageningen en Zuid-Holland. Hierin werken 12 universiteiten, 18 hogescholen en circa 365 havo/vwo-scholen (= 60% van het totaal) samen. Daarnaast is ook het bedrijfsleven betrokken, en er wordt samengewerkt met onder andere vakverenigingen, wetenschapsknooppunten, Jet-Net, Techniepact, DNA-labs, STEM Teacher Academy, SLO en Platform Bèta Techniek.